

HRVATSKA RIEČ

REDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1'25, godišnje K 15'—, Za INOZEMSTVO suviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku

POJEDINI BROJ 10 PARA.

VEČERNJI LIST

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO i UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drug). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug). — Vlastnik, izdatelj i odgovorni urednik JOSIP DREZGA.

OGLASI PO CIENIKU.

od. IX.

ŠIBENIK, četvrtak 6. ožujka 1913.

Broj 803

Magjarske komedije.

Željezna ruka grofa Tisza triumfirala. Ugarska dobit će novi izborni red, koji je sve prije samo ne demokratski, jednaki, obćin i tajnim pravom glasa. Opzicija prigula je šiju, a socijalisti sa svojim toliko razvikanim generalnim štrajkom doživješe blamažu.

Razprava izborne reforme počela je u utorak 4. ov. mj., a da opzicija nije smatrala potrebitim nastupiti proti vladinoj izbornoj reformi nego se je ograničila samo na deklaraciju, koja nije naglasila niti demokratskih načela, na kojima morala bi počivati pravedna i poštena izborna reforma.

Pogotovo kukavno poniela se socijal-demokratska stranka. Ona je jednostavno nakon izjave grofa Apponya u parlamentu, oblužujući opziciju s izdajstva, objavila da generalni štrajk za sada skida s dnevnoga reda.

Komodno je svakako i za socijaliste i za grofovsku opziciju. Prvi svaljuju krivnju s neuspjeha na grofovsku politiku opzicije, a ova načelno se ogradjuje proti predloženoj izbornoj reformi neusudjujući se da prihvati otvoreni boj sa Tiszinim mamelucima, pokrivajući svoj uzmak tim da opziciju — jednoj trećini parlamenta — nije moguće sudjelovati razpravama parlamenta dokgod ne bude sanirana povreda poslovnika počinjena dne 4. lipnja prošle godine. Grof Apponyi u meritumu stvari ograničio se da zauzme stanovište proti 30.godišnjoj starosti i da svečano prisegne, da opzicija ne će mirovati, ma će uztrajati na tome, da se ostvari pravedna izborna reforma.

Ministar predsjednik Lukacs, poznavajući ranjavu petu opzicije, dao je izjava svom uvjerenju, da će se opzicija i bez novih izbora povratiti u parlament. Lukacs nekako izaziva opziciju na megdan i govori kao da afere o njegovim prljavštinama, o baratanju državnog novca u stranačke i vlastite njegove svrhe nije ni bilo; govori kao čovjek kojemu su prošlost i savjest čista.

Ali nije čistoća karaktera da Lukacsu diže nad grofovsku gospodu od opzicije, ma otvoreno on dovikuje vodjama opzicije: „Tko je od vas bez grieha, neka me kamenuje!“ Pozna vrlo dobro Lukacs sve te Košute, Holloe i Polonye, uvjeren da vodje opzicije niti nemaju kuraže da njegove prljavštine, izbile u procesu protiv zast. Desya, izrabe onako kako bi se drugdje izrabilo. Da su članovi bivše koalicione vlade imali čistu savjest u upravljanju svome državnim novcem, imali bi bili kuraže da protiv Lukacsu izstupe otvoreno i svom odlučnošću, i Lukacs bi danas bio politički mrtvac a izborna reforma kretala bi se u drugom pravcu.

I površnom posmatraču prilika u Ugarskoj već na prvi pogled nameće se pitanje, kako to da jedna trećina parlamenta, koja se nalazi u redovima opzicije, poduprta javnim mnijenjem, ojačana radničkim falangama, nije imala koristi da proti Lukacsevoj izbornoj reformi povede nesmiljenu borbu, kada je mogla računati da je uspjeh siguran? Ali za takovu borbu hoće se da u prve redove stupe vodje-karakterici, a tih Ugarska skoro ni nema. Korupcija, moralna pokvarenost zadriče u meso propale magjarske gentryje, a ta je jednaka, jedna te ista, bila u redovima vlade ili u redovima opzicije. Ako je Ladislav Lukacs posegao u državne blagajne u stranačke svrhe, ako je špekulirao i aprofitirao kod prodaje svojih kuća državi, nije li i sin Lajoša Košuta kao ministar trgovine učinio veliko stanje, nije li kod obnove austro-ugarske nagodbe kanelo nešto i u džepove nezavišnjačkih vodja kada ono jednostavno napustiše borbu za samostalne carine? Uostalom postupak s Hrvatskom, sa hrvatsko-srbskom koalicijom, izključio je Franju Košuta iz reda poštenjakovića.

U Ugarskoj su sve prilike tako gnjile, da su zadrie u meso i krv svih ugarskih političkih stranaka bez razlike. I baš specijalni magjarski ambijent neda napred nikakvom slobodnom i poštenom pokretu. Tom okuženom ambijentu ima i socijalistička stranka zahvaliti svoju krležavost, koja ju dovela dotle da navieštani generalni štrajk nije mogla provesti bez gradjanskih stranaka. Ovo je težak poraz radnog eiementa i demokratskih principa, i tim je još za dulje vremena natraznom duhu, koji se odrazuje i u Lukacsevoj izbornoj reformi, osigurana prevlast, koju će i dalje najviše osjećati potlačeni nemagjarski narodi Ugarske i naš narod u Banovini.

Budimpešta, 6 ožujka. Grad ima sada svagdanje obično lice. Vojničtvo je povučeno, tek je oružništvo pojačano. Policija pobrinula se da ulični promet ne bude ničim poremećen.

Drži se, da generalnog štrajk uobće ne će biti. Da je situacija bila vrlo opasna proizlazi iz činjenice, da su u utorak u podne već bili gotovi proglašiti kojima se radništvo poziva na ustanak.

Budimpešta, 6 ožujka. Parlament će riješiti izbornu reformu još ovog tjedna, a nakon toga poći će Lukacs u Beč k vladaru. Nakon Lukacseva povratka iz Beča uzet će se u razpravu zak. osnova o razdiobi izbornih korara.

Tvornice odpuštaju mase radnika. Radi toga u krugovima radništva ogorčenje na vodstvo socijaldemokratske stranke.

Italija na današnjem Balkanu ili Istina o Albaniji.

Dr. Carlo Catarini, šef talijanske ekspedicije „Crvenoga Križa“ u Sv. Ivanu Meduanskom, objelodanio je brošuru pod naslovom „Italija na današnjem Balkanu“.

Dr. Catarini priznaje, kako je u početku bio silno zagrijan za Arbanase, ali je kasnije proučavajući ih, dobio o njima sasvim drugi pojam.

Turci su — veli — počinjali u Albaniji nečuvena zvjerstva, a najgori su bili uvijek Arnauti sami, Ja, koji dobro poznam Albaniju, uvjeren sam, da je samostojnost ili neodvisnost naigore što može Albaniju zadesiti.

Izobraženi Albanci bili su najbolji i najsvjestijni sluge otomanskog carstva. Oni pak Arnauti, koji se bunili proti turskom gospodstvu, bili su uvijek podkupljeni od koje države. Albanija, kakvu nam predstavljaju takozvani plemići i oni pastolovi koji se već stoljeća potucaju po Italiji i kojima je patriotizam izvor koristi, ta Albanija nije prava Albanija, koju mi tako poznamo. Albanija, kakva je uistinu, bila bi kao država u znatnom obsegu izvor trajne pogibelji za mir na Balkanu.

Mala Albanija, kao San Marino, sa prijestolnicom Valonom još bi mogla nekako garantirati talijanske interese i riješiti problem pučanstva, koje se na koncu ne razlikuje mnogo u temperamentu od svojih susjeda, koji bi svojom višom kulturom uspješno mogli zauzdati razuzdana arnautska plemena. Arnauti na Cevni i u okolici Zatrepča osjećaju to i zadovoljni su sa Crnogorom, koja im daje škole i crkve, pušta im slobodu u njihovom socijalnom življenju ter ih pomaže, da se razvijaju u smjeru moderne civilizacije. Treba također izaknuti, da je Crnogora skoro desetljeća uvijek trošila od svojih skromnih sredstava i podupirala Albance i pripomenuti je, da je Skadar već davno bio cilj Crnogoraca, jer je od stoljeća srbski i nikada nije bio središte arnautskog življa.

Dr. Catarini došao je do nekih dokumenata iz kojih proizilaze, da je netko u Albaniji nastojao, da bi nastalo u zemlji

neko nacionalno gibanje. Albansko narodno „mišljenje“ i „uvjerenje“ plaćalo se zlatnim turskim lirama, koje pak nisu bile iz turskih blagajna.

Otvarajući one dokumente dr. Catarini našao je jedan nacrt za ustanak onih Arnauta koji nisu bili neprijateljski raspoloženi prema Crnogorcima. Govora je tu bilo također o nekom visokostojećem katoličkom Arnautu i o njegovu rodjaku, koji pozivahu katoličke Arnaute da se pridruže turskim vojnicima. Zato su dobili 6000 zlatnih turskih lira...

Posredovao u tome nije ni Turčin, ni Talijan, ni Rus. Slab uspjeh tog poduzeća žalile su katoličke oblasti, i to zato što katoličko svećenstvo nije ni prstom maklo u prilog ustanku. Otkud su došli novci u Albaniju, nije poznato, a činjenica je, da se je ustanak proti Crnogorcima i Srbima izjavio i da se je malo Albanaca pridružilo Turcima u Skadru.

Na koncu dr. Catarini kaže: „Naš interes je, da ne pobijamo zakonite zahtjeve balkanskih država, koje ne smiju biti lišene plodova svojih pobjeda. Svako drugo rješenje bilo bi nepravedno i Italija ne bi ga mogla sankcionirati svojim oružjem. Albanci nisu stvorili ništa a da bi zaslužili neodvisnu državu. Ako pak Evropa to hoće, ipak ne bi smjelo biti na račun krvi onih naroda, koji staviše na kocku sve, da bi si pribavili dostojnije življenje“.

Pitanje Skadra i obći položaj.

„Srbobran“ prima iz Beograda:

U posljednje vrijeme zavladao je i na bojištu i u politici takav tajac da na javu ne izbjiva absolutno ništa pozitivnoga. Sa svoju strana se javlja samo, da je položaj nepromjenjen i da se „čine pripreme“. Javnost, političari i štampa naviknuli su već, da u ovom balkanskom ratu, koji je bio fenomenalno brz u svojim ratnim rezultatima za svoje prve periode, u drugoj periodi čekaju i čekaju strpljivo, što će novoga donieti diplomacija. Skoro bi se moglo kazati, da je diplomacija uspjela, da izmori i otupi sangvinične potucaje i da je izazvala kao neku apatiju za sva pitanja. Ovdje se međutim svet tješi, da od ovoga puta nije pogodjen time samo Baikan, stara pepeljuga Evrope, nego možda još više sva ostala Evropa. Ali ako publika i obćini političari rezignirani čekaju, visoka politika i njeni rukovodioci grozničavo rade i napinju svoje nerve do skrajnosti. Čini se, da je posljednjih dana ovakav grozničavi rad polučio svoj vrhunac inte izieta. Ovo se je opažalo i ovdje. Neprestane ministarske sjednice, posjeti diplomata kod vlade i predstavnika spoljne politike kod stranih diplomata, sjednice u dvoru, konferencije, izmjene depeša i informiranje na sve strane u vojnim i u diplomatskim krugovima! A od svega toga ne prodire na javu skoro ništa pozitivna i autentična. Ipak je obće uvjerenje, da se nešto važna dešava i da ovaj tajac ne znači ni malo, da je napetost popustila.

Pisanje nekih bečkih listova a naročito „Neue Freie Presse“, koja je u ovoj krizi briljirala ili kao najslabije obavješteni ili namjerno najmistifikatorskiji list, da je (po neznam koji put) sada sve najbolje rješenje i da je mir na pragu, ovdje absolutno ne čini utiska. Informacije sa mnogo obavještenijih izvora prve ruke posve drugačije govore: *Zavlacenje krize čini se da je sa izvjesnih strana namjerno udešavano tako, da se dobivanjem vremena stvore situacije, koje će omogućiti izigravanje protivnika. Ovo se najbolje vidi u pitanju Albanije i Skadra. Nipošto ne stoji tvrdnja diela bečke štampe, da je u tom pitanju između Rusije i Austrije postignut posve-mašnji sporazum. Pitanje je jednostavno odloženo, a konferencija ambasadora, koja se je imala održavati u četvrtak, odgođena je opet za ponedjeljak.*

Svakako se čini, da se to udešava od strane Rusije i njenih prijatelja za to, da se dađe obsadivačima Skadra vremena, da udju u grad. I doista će ovih dana biti poduzet obći juriš, *jer je pojačanje srbske artilerije već stiglo. Mir oko Skadra, koji je u posljednje vrijeme vladao, značio je za pravo čekanje na ta pojačanja, koja nisu mogla da tako brzo dodju.* A naglašavanje kralja Nikole, da on neće da se juriša na grad, jer bi trebalo žrtvovati 10.000 života, tješjenje su ratobornih, ali slabo promišljenih i strateški neiskolanih crnogorskih junaka, tješjenje do časa, *kada bude sve spremno i kada se neće više paziti na visinu žrtava, koje će posvetiti i zapečatiti osvojenje Skadra.* Čuje se, da se je sa ruske strane šta više ovih dana požurivala akcija kod Skadra, *da se jednom stvaranjem gotovoga čina stvori i nova situacija, koja će olakšati Rusiji odbranu njenoga zahtjeva u pogledu Skadra,* ali koja bi time mogla da zaoštri u velike obći položaj. Upućeni krugovi tvrde i to, da je danas pitanje Skadra važnije i preče od pitanja Jedrena, jer je pitanje Jedrena rješeno onim časom, kada se u tanači mir, kojemu sada naginju i koji traže sve turske frakcije, dok pitanje obćega mira zavisi danas u velike o rješenju pitanja Skadra. Tvrde se i to, da se možda i neće poduzimati juriš na Jedrene, jer nije neobhodno potrebno doprinieti tolike žrtve za stvar, koja će se riješiti i bez toga povoljno, dok je nužno doprinieti i najveće žrtve za osvojenje Skadra, da se stvori čista situacija.

Imade dosta znakova, da saveznici tajno pregovaraju za mir sa Turcima i da imade izgleda, koji omogućavaju povoljno rješenje, ali je opet od važnosti znati i to, da se niti pregovori, koji u korist mira teku u Londonu između Greya i izaslanika Turske, ne požuruju za to, jer se želi da najprije padne Skadar. Čim bude Skadar osvojen, vidjet će se — kako se u izvjesnim diplomatskim krugovima tvrdi — ova slika: one sile koje sada požuruju Tursku da sklopi mir, da tako ostanu vojnički nerješena izvjesna pitanja, kada i ako Skadar padne, pokušat će opet otežati sklopljenje mira, da u nerješnim pitanjima dobiju bolju poziciju. Naprotiv sile, koje sada ponešto otežu sa podupiranjem akcije za mir, onda će u peti sve sile da se mir sklopi. Imade šta više dosta pouzdanih nagovještavanja, da će u tom slučaju i u tom času sile trojnoga sporazuma svom energijom presirati, da se mir između saveznika i Turske definitivno utanači, pak neće zazirati ni od materijalnih presija, tim prije što je sada bugarsko-rumunjski spor u rukama velikih sila. Padom Skadra može se požuriti u isto doba i mir i udovoljiti želji Rumunije, da se njeno pitanje sa Bugarskom što skorije rieši, ali će se svakako riješiti makar i u najmanjem razmaku vremena prije pitanje mira sa Turskom od pitanja bugarsko-rumunjskog spora. Iz ovoga se može vidjeti, kako pitanje Skadra nije rješeno i kakovu ulogu igra u sadašnjem času.

Čuvajmo i smreku!

U broju 799. našeg lista donieli smo iz pera našeg suradnika g. V. Belamarića članak pod gornjim naslovom. Danas donosimo, što nam o predmetu piše jedan gospodarski stručnjak izvan Dalmacije, čim popunjujemo prvi članak i na što upozorujemo one, kojima je povjerenom pošumljivanje naše pokrajine. Evo dakle što nam piše:

Kod vas u Dalmaciji rastu dvie vrsti smrečke i to Juniperus oxycedrus i Juniperus Sabina. Juniperus communis po vašoj pokrajini nije još razprostranjena, dok raste po Bosni, Kranjskoj, Štajerskoj, Češkoj i t. d.

Smrečka je dvodomna biljka. j. mužki cviet nalazi se na jednoj biljci, a ženski, iz koga se razvijaju bobice i koje se za pravljenje rakije kupe, nalaze se na drugoj biljci. Grm sa mužkim cvietom ne radja nikada bobicama, a služi samo, da oplodi ženski cviet, koji se nalazi na drugom grmu. Od oplodjenja cvieta, pa do potpunog dozrijevanja ploda treba svaka bobica vrijeme od 2 godine. U prvoj godini ostane bobica jajastog oblika i zelene boje, te se tek u drugoj godini podpuno razvije. Plod španske smreke (Juniperus oxycedrus), koja je u Dalmaciji najviše razprostranjena, crjenkaste je boje sa belim naglom, puno je veći od ploda obićne smreke (Juniperus communis), koja ima crni plod. Obje ove vrsti, dotično sve tri vrsti naznačenih smreke posve polagano rastu, ali su zadovoljne i takovom zemljom u kojoj gotovo nijedna druga biljka rasti nemože.

Za proizvodjanje rakije (spiritus juniperi) i ulja (oleum Juniperi), pa i pravljenje conserve, upotrebljava se plod obićne, a i Španske smreke, samo sa tom razlikom, što proizvodi učinjeni od bobica obićne smreke puno su više cienjeni od onih španske smreke.

Karakteristično je i to, što plod španske smreke sadržava u sebi još jednu vrst atheričnog ulja, (Huile de codé), koje neugodno zaudara, te se u medicini upotrebljava za lječenje svraba kod životinja.

Ne samo, što nam smreka dava plod za našu trgovinu i industriju, već je i njezinu drvo dosta skupocijeno, te nalazi prodaje i uporabe za različite sedalice, za pravljenje štapova za šetnju, kamiše za lule, u bačvarstvu, drvodjelstvu i kiparskom obrtu.

Ne smijemo zaboraviti ni na drvo, koje se kao gorivo upotrebljava, jer je i to za siromašnog težaka od nemale važnosti. Ovom prilikom napomenuti ćemo i to, da suho meso i pršti osušeni na dimu smreke u velike su traženi na bogatoj sopri, jer poprime neki ukus veoma ugodan.

Po navedenom nema sumnje, da gojidba smreke u našoj zemlji ne bi mogla imati budućnosti, uzemlo li još i to u obzir, da raste tamo, gdje svaki drugi grm radi pomankanje hrane u zemlji i ljetne suše propada. Gojidba smreke nije doduše težka, ali ipak i za njen razvitak potrebiti su neki uslovi.

Po šumama u Češkoj nalazimo smreku kao grm među velikim stablima jele i bora. Za njezin razvitak gotovo se nitko ne brine, pače u koliko je moguće izkorijenjavu je, jer smeta pri racionalnom pošumljivanju drugih šumskih stabala.

Nu ipak nalazimo smreku svuda. Za umnožavanje ove biljke brinu se same ptice, koje se sa bobicama smreke hrane, ali pošto je sjeme neprobavljivo raznose se na ovaj način svuda pa i tamo, gdje se smreka gojiti nenamjerava.

Ovo su naravne okolnosti za koje se je sama priroda pobrinula.

U Dalmaciji naravne okolnosti sasvim su drukčije. Suha tvrda zemlja, žestoka sunčana žega, pomankanje kiše u ljetno doba, sve stoji u protuslovlju sa naravnim gojidbom smreke; pak ako to jedno sjeme padne na zemlju, počne klicati, ali nemože da prodre sa svojim nježnim žilicama u zemlju odakle bi moglo hranu crpiti, te se osuši i propadne.

Na naravni, ili prirodni način nije lako nijednu biljku u Dalmaciji, pak ni istu smreku, umnožavati. Nu zato imamo drugi način gojenja, koji se i kod drugih biljaka vrlo lako sa malo pažnje izvesti daje.

Po općinskim pašnjacima nalazimo amo tamo po koji mali dočić ili lednicu u koju je voda tekom vremena splavila dostatno zemlje pomješane sa crnicom. Ovakovi dočić imao bi nam služiti kao razsadnjak. Tu ćemo posijati u redove sjeme smreke, te ćemo kroz godinu dana imati stotina hiljada biljaka, kojima možemo naša gola brda smrekom pošumiti. Iz ovih nasadnjaka, koje bi mogao svaki odlomak za sebe imati, mora se biljka već u jesen, a podnipošto kako se to kod vaš sa borićima

radi u pramaljeće presaditi na svoje opredjeljeno mjesto, jer na ovaj će način biljka svoje žile u zemlju dobro učvrstiti, te će puno lakše pretrpiti ljetnu sušu, nego tada, kada bi bila u proljeće presadjena.

Mimogred budi rečeno, da se u Dalmaciji izvodi radba svih šumskih i voćnih stabala s jeseni, a ne stopro u proljeće, kad se približava Sv. Ilija, Dalmacija bi bila davno bolje pošumljena i zelena od Raba do Spiča.

Kod presadjivanja smreke treba osobito paziti na to, da se biljke vade sa što moguće više zemlje iz rasadnika pričvršćene uz žile, te se sa istom odmah pritisnu u jamicu izkopanu na opredjeljenom mjestu. Pri kopanju rupica za sadbu moramo paziti, da istu iskopamo u blizini koje škrapice, iza koje sjene, kako bi biljka našla bar nešto zemlje za razvoj svojih žilica. Kašnje same će žile kroz pukotine tražiti sebi hrane za uspješan razvoj.

Kako je već rečeno, bobice smreke dozrijevaju nakon dvije godine. Naprama tome sistem je današnjeg branja, kako opaža i g. V. B. u prvom članku, sasvim primitivan i štetan, jer se štapom omlate one zelene bobice, koje moraju na grančicama ostati još čitavu godinu, a posljedica je ta da smreka ne daje ploda u drugoj, pak ni u trećoj godini. Zelene pak bobice, pomiješane sa zrelim, tako se pokvare i upale, a konačni rezultat je taj da trgovac ovaku robu slaba plaća, ili je u opće ne kupuje.

Ako promislamo, da je lanjske godine izvezeno iz šibenske luke kojih 30 vagona smrečaka, te se je prodalo svako 100 kg. 12-13 K imao je narod koristi od kojih 45-50.000 K. Ovo je jedan liepi iznos za ublaženje težačke nevolje u kršnoj zagori naše liepe Dalmacije.

Demobilizacija Austrije.

Iz Beča javljaju: Priprave za demobilizaciju u punom su toku. Ratno ministarstvo već je odredilo sve potrebno i naredilo zapovjednicima, da se izvrše sve prethodne pripreme za demobilizaciju, koja se mora izvršiti u najkraće vrijeme čim naredba bude dana. I željeznice dobile su nalog, da se pobrinu za potrebita sredstva. Razoružanje izvest će se u prvom redu u mjestima, gdje su čete naoružane te će najprije biti otpušteno 30 000 vojnika. Odredbe o demobilizaciji ne tiču se jugoistočnih krajeva.

Beč, 6 ožujka. Kako se s više strana javlja, u pitanju razoružanja austrijskih četa na ruskoj granici nastalo je malo zavlačenje, koje se ipak ne smije uzimati za loš znak.

Razoružanje Rusije.

Lavov, 6 ožujka. Po viestima poljačkih novina, razoružanje Rusije počeo će dne 1. ožujka po starom kalendaru, dakle i u Galiciji do 8 dana.

Naoružavanje Francuzke.

Pariz, 6 ožujka. Ministarsko vieće odobrilo je osnovu od vrhovnog ratnog vieća odobrenu o uvođenju trogodišnje vojne službe jednako za sve građane bez ikakvih pogodnosti. Osnova je jučer podstrta parlamentu.

Njemačko naoružavanje proti slavenstvu.

„Kölnische Zeitung“ priobćuje članak, očit nadahnut iz Berlina, koji se bavi namjerama i ciljem akcije za daljnje naoružanje Njemačke. List izjavlja, da Njemačka ima mnogo skrbiti za budućnost. Usljed velikog ojačanja južnih Slavena u balkanskom ratu, razmjern Evropskih državnih sila promienio se u prilog slavenstvu, proti čemu se mora Njemačka dobro organizirati i pripremiti za svaki slučaj.

Mirovni pregovori.

Beč, 6 ožujka. Veliki vezir Mahmud Šefket paša priobćuje u „Neue Freie Presse“ uvjete koji bi mogli biti temeljem za nove mirovne pregovore. Direktni pregovori s balkanskim državama ne će se voditi. Turskoj se ne žuri da sklopi mir, jer ona dnevno dobiva svježe čete iz Anatolije, a ova će okolnost biti važan argument pri sklapanju mira.

Sofija, 6 ožujka. Ovdje, kao i u Beogradu te Ateni, pokliseri velevlasti obratili se na vladu upitom, da li bi balkanske države prihvatile posredovanje velevlasti. Odgovor na ovaj upit uzsljedio će tek iza kako se balkanske države medju sobom sporazume.

Beograd, 6 ožujka. Kako se pogovara. Srbija i druge balkanske države će odbiti posredovanje velevlasti, buduć i dosadanji njihovi koraci ostali bezuspješni.

Beograd, 6 ožujka. „Samouprava“ piše: Balkanski saveznici primit će posredovne predloge velevlasti jednakom spremnošću i susretljivošću kao i pred 3 mjeseca, ali će pristati na nove mirovne pregovore samo uz uvjet, da Turska već u preliminarnom ugovoru osjegurava da načelno prihvaća zahtjeve saveznika.

Beograd, 6 ožujka. Srbija za sklopljenje mira odlučno ostaje pri tome, da Skadar pripadne Crnojgori.

Beč, 6 ožujka. Iz Sofije i Beograda javlja se, da balkanske države odbijaju posredovanje velevlasti.

Pokliserarska Reunija.

London, 6 ožujka. Netom stigne odgovor balkanskog saveza na predlog velevlasti, sastat će se reunija pokliserara.

Stanovište Turske.

Beč, 6 ožujka. Po sigurnim informacijama, Turska je voljna odstupiti Drinopolje, ali odlučno odbija zahtjev odstupanja Galipolja i izplate ratne odštete.

Vrienje proti Mladoturcima.

Carigrad, 6 ožujka. Osim što je protiv mladoturskog režima otkrit jedan komplot, Mladoturci se boje i drugih izpada, pa i samih atentata. Stanove ministara i vodja mladoturskih čuvaju jaki odjeli policije.

Kavga medju Mladoturcima.

Carigrad, 6 ožujka. U mladoturskom odboru došlo je u pitanju mirovnih pregovora do velikih prepreka. Bivši ministar Nairi zahtjeva da vlada demisionira, ako Drinopolje odstupa. Talaat paša protivio se tome te je ostavio dvoranu.

Kućne premetačine i dalje se obavlja. Luftin još nema traga.

„Hamidie“ potopila tri grčka prevozna broda.

Carigrad, 6 ožujka. Turski krstaš „Hamidie“ zatekao je grčke prevozne brodove sa četama za Skadar te ih tri sa srbskim vojnicima potopio.

Turske nade u Arnautu.

Carigrad, 6 ožujka. „Tanin“ goji velike nade u ustanak sjevero arnautskih plemena protiv Srba te preporuča da se taj pokret centralizira i veli, da nitko nezna, do kojeg stupnja može privremena albanska vlada ovu zadaću izpuniti, ali preporuča da se obrazuje blok oko Džavid paše koji bi mogao biti vodja.

Arnautski kongres u Trstu austrijsko maslo.

Na zadnjoj sjednici arnautskog kongresa u Trstu došlo je do velikih škandala medju samim kongresistima. Konstatirano je, da je troškove za kongres platila Austrija. Došlo je nadalje do sukoba izmedju arnautskog kongresa i novinara te izmedju Arnauta i Kucovlaha. Nekoliko kongresista pjevalo je austrijsku carevku.

Bugarska i Rumunjska.

Bukarešt, 6 ožujka. Sa vladi prijazne strane izjavlja se, da zavlačenje rješavanja spora s Bugarskom ne će imati nikakvih po Rumunjsku nepovoljnih posljedica, jer većina velevlasti sklona je rumunjskoj stvari.

Iz hrv. i slov. zemalja.

Pobjeda slovenske pučke stranke.

U naknadnom izboru za kranjski sabor u kotaru Radovljica-Kamik-Tržič izabran je kandidat slovenske pučke stranke liečnik dr. Vinko Gregorič sa 365 glasova proti liberalcu Marinčeku koji je dobio 200 glasova. Ovaj kotar bio je dosad posjed liberalaca.

Teorije jednog magjarona.

Sveučilišni docent dr. Ivan Andres objelodanjuje hrvatski u „Jutarnjem listu“ a njemački u „Die Drau“ članak o financijskom odnosu izmedju Ugarske i Hrvatske u svjetlu državopravne nauke. Na koncu članka dolazi do ovog rezultata, da se teorija, koju mi Hrvati imamo uza se, i magjarska praksa ne slažu u pitanju,

što će biti, ako Hrvatska i Ugarska ne budu sklopile do 1. siječnja 1904. financijske nagodbe. Dr. Andres misli, da financijsku nagodbu može produžiti i sama Ugarska bez obzira na Hrvatsku.

I laicima je jasno, da se nikakva nagodba ne može mienjati ni produživati. osim ako je to izričito iztaknuto, bez privole obih kompacticenta. Teorije dra. Andresa može naučiti samo jedna učenjačka ništica i renegant, kojemu ne bi smjelo biti mjesta na hrvatskom znantsvenom zavodu.

Gospodarski pregled.

Porezna reforma.

Beč, 6 ožujka. Vlada kani, da osigura koristi porezne reforme već za ovu godinu, produživati rok za prodaju fasija za ličnu dohodarinu do 15 svibnja. Izgledi za prihvat ove porezne reformi nepovoljni su.

Soba s pokućstvom

sa posebnim ulazom iznajmljuje se. Ista se nalazi u I. podu na lijepom položaju široke ulice. Upitati se u dućanu gosp. L. Paladino.

Bečki raženi kruh

(Wiener Kornbrot)

tečan i hraniv, te i nakon 8 dana ostane jednako svjež i sočan. Isti kruh razasijlujemo po 36 fil. kg.

Gradjanska Pekarna d. d. Zagreb, Dalmatinska ul. II.

Tražimo marljive mjestne zastupnike.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. sljedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati pos. podne
povratak svake subote u 6.15 sati prije podne

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne;
povratak svake sriede u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podn
povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslie podne
povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake sriede u 6 sata pos. pod.
povratak svaki ponedjeljak u 1.15 poslie podne

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne
povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

Marko Markovina

Split

Iza Prokurative (vlastiti stan)

— Telefon 93. —

Tek. račun kod Filijalke Banca Commerc. Triestina.

I. ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE

Eternit za moderne krovove — postavlja po specialnim radnicima.
Cievi od ceramike

Dimnjaci „ za kuhinje, hodnike itd.
Pločice „ za kuhinje, hodnike itd.

Stakla prosta i ornamentalna
Peći glinene } postavlja po specialnim
Sparherde } radnicima

Papendek tanki i debeli
Zahodi porculane kompletni — posuda,
daščica, sprema za vodu i dr.

2. GRADJEVNO PODUZEĆE

ovlašteno Dozvolom c. k. Namjestništva u Zadru. izvadjja sve radje svoje struke.

3. PRVA SPLITSKA MLJEKARNA.

Vlastita pomješča putem Poljuda. Prodaja Mlijeka. Gnjolja. Praščića za razplod — američanske i njemačke pasmine.

Naslov za pisma i telegrame:
„Marko Markovina — Split“.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu
jedini je domaći osiguravajući zavod. Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijskih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi	K 2,713.674-13
Od toga temeljna glavnica	K 800.000-—
Godišnji prihod premije	K 1,363.040-80
Ispłaćene odštete	K 4,970.238-48

Sposobni posrednici i akvizitieri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu
VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

SPUŽAVA

.. : : RAFINIRANIH I PROSTIH .. : :

svake veličine i oblika

za sve moguće potrebe te za toilette

imade veliku zalihu

SPUŽVARSKA ZADRUGA

U KRAPNJU

Naručbe adresirati na:

Spuzvarska Zadruga - Šibenik.

PRVORAZREDNOM DIPLOMOM I ZLATNOM MEDALJOM
:: NA RIMSKOJ I BRUSELSKOJ IZLOŽBI NAGRADJENA ::

TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA

VLADIMIR KULIĆ ŠIBENIK

PREPORUČA SVOJE PROIZVODE P. N. OO. ŽUPNICIMA, CRKOVINARSTVIMA I BRATOVŠTINAMA.

POZOR! Na sve naručbe što se prime inicijativom Hrv. kat. - nar. djačtva, na korist njihovu davam 5%.

GRADJEVNO PODUZEĆE

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON
IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR - ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. — SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEĆI
PODUZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.

Iz grada i pokrajine.

† Mons. Dr. Petar Kragić.

Nema više vijesti potresla nam danas. Udaren od kapi jutros je naglo preminuo u Skradinu mitronosni opat monsignor Dr. Petar Kragić, u naponu snage, u 49. godini života.

Rodjen 20. ožujka 1864. u Splitu, vrli pokojnik zaređen je za svećenika 26. ožujka 1887. Dne 21. studenoga 1897. bio je imenovan mitronosnim opatom, nadžupnikom - dekanom Skradina. Prošle godine, prigodom dvadesetpetogodišnjice misništva, bio je odlikovan od Nj. S. Pape Pija X. časću papinskog tajnog komornika. Ličnost opata Kragića poznata je na daleko. Osvajao je ljude svojom uslužnošću, ljubavlju, dobrotom srca i duše. Skradinska sirotinja osjetila je njegovu darežljivu ruku i pusti glas o njegovoj smrti izazvao je suzu žalostnicu i kod onih izvan Skradina koje je podupirao.

Svećenik uzoran, blagopokojni dr. Kragić bio je sav posvećen i odan svojoj pastirskoj službi, osobito pažnju posvećujući crkvama i svemu što mu bilo povjerenost, tako da je mogao reći sa psalmistom: „Zelus domus tuae commedit me!“ Prijatelj vjeran, za prijatelja pregaraše sve.

Oduševljen rodoljub, odlični pokojnik revnovao je za stvar stranke prava, kojoj je bio oduševljenim i poštovanim pristajom. Stekao je neprocjenjivih zasluga za pohrvaćenje Skradina, za ničim ne težeći i ništa drugo ne želeći do li da ostane u Skradinu sve do svoje smrti posvećujući njegovome duševnome i materijalnom napredku sve svoje sile.

Glas o njegovoj smrti duboko se dojmio u našem gradu, kojemu je dični pokojnik vrlo dobro bio poznat još sa svoje dušobrižništva u župskoj crkvi u Varošu.

Sutra ide sa nar. zast. drom. Dulibićem u Skradin posebno odaslanstvo šibenskih pravaša, da zaslužnom i odličnom svom sumišljeniku izkažu zadnju počast.

Smrtni ostanci preminog pokojnika bit će sprovedeni na vječni počinak u subotu prije podne.

Slava opatu Kragiću!

Upravno sudište i dalje osvjetljuje radu naših protivnika. Poznato je javnosti kakvu su galamu bili podigli udruženi utvaraši, demokrati i talijanaši radi obćinskih izbora u Pagu. Koalirici pobijahu valjanost izbora i na Upravnom Sudištu. Pravašku onu obćinu zastupao je na razpravi dr. Laginja te je Upravno Sudište potvrdilo valjanost prvog i trećeg tiela za pravaše, a proglasilo nevaljanost šest koaliranih glasova i još k tomu priznalo tri glasa za pravaše u drugom tielu, pa je tako i ovo tielo ostalo pravašima. Rzsudbe Upravnog Sudišta glede Makarske itd. pokazale gdje je bezakonja, gdje nepodobština, a ova najnovija rzsudba pokazuje da pravaši nisu kadri počinjati takvih stvari.

Pravi hrvatski sokolovi obdržavaju skupštinu za dan 24. ožujka (na uskršni ponedjeljak) u 10 sati u jutro u prostorijama „Pravaške Čitaonice“ u Splitu. *Dnevni red:* 1. pitanje lista; 2. uredjenje fonda zajednice; 3. nove vježbe; 4. izlet prigodom slavlja u Vranjicu; 5. slet u Ljubljani.

Dar. Da počasti uspomenu svoje mile majke, gospodje Marc, podario je g. Peroslav Paskiević - Čikara, tajnik trgovačko-obrtničke Komore u Zagrebu, našim mjestnim društvima iznos od K 100, i to: Ubožkom domu, Društvu Sv. Vinka i Pavla, Dobrovoljnom vatrogasnom društvu, Hrvat-

skom Sokolu i Hrv. pjevačkom društvu „Kolo“, svakomu po K 20. Plemenito!

Javnoj Dobrotvornosti u Šibeniku darovao je g. Melko Rajević K 1 da počasti uspomenu pok. Marije Paskiević Čikara rođj. Stipčić. Uprava harna zahvaljuje.

RAZNI BRZOJAVI.

Jubilej ruske carske kuće.

Petrograd, 6. ožujka. U povodu proslave tristogodišnjice carske kuće Romanova upravit će car na narod manifest, u kojemu će biti govora i odošnjima Rusije prama inozemstvu.

Petrograd, 6. ožujka. U Petropavlovskoj crkvi otvorena je svečanost jubileja carske kuće. Prisustvovali: carska obitelj, ministri, državno vijeće, članovi dume i vojni predstavnici.

Lavov, 6. ožujka. Poljački djaci priredili su demonstraciju protiv proslave jubileja ruske carske kuće. Držano je više govora protiv carizma.

Katastrofa torpiljarke.

Berlin, 6. ožujka. Pred Helgolandom oklopnača „York“ udarila je za noćne vježbe u torpiljarku br. 178, koja je presječena te se 68 ljudi utopilo. Vježbe su odmah prekinute. Nadjeno je 15 lješina poginulih, među njima i lješina jednog štopskog liečnika. Akcija spasavanja otežana je usljed žestokog sjevernjaka.

Torpedo 178 jednakog je tipa kao torpedo 171 koji je također pred Helgolandom potopljen te je poginulo 67 ljudi.

Novi vojni zakon u Francuzkoj.

Pariz, 6. ožujka. Zakon o trogodišnjoj vojnoj službi imat će rekroaktivnu moć i za sada službujuće vojnike.

Tučnjave na lavovskom sveučilištu.

Lavov, 6. ožujka. Radi sukoba koji se zbili sa zionističkim djacima, po odredbi senata uzkrsnim praznicu jučer su započeli.

Uapšenje austrijskog žandara.

Milan, 6. ožujka. U Prepotta kod Udine uapšeno je austrijski oružnički stražmeštar Venteni, jer je htio da rani talijanskog poštanskog kočijaša pa da onda preda austrijskim oblastima planove utvrda Casarsa i Pinzano.

Priobćeno. *

Uredničtvu „Mladosti“

ZADAR.

Vaša poruka u br. 2. o. g. bila bi za me i za pravo hrvatsko sokolstvo kleveta i uvreda, kada nebi inače bila bedasta i glupa.

Završujem s Vama svaku polemiku, da se ne naslagaju naši protivnici, a mogu Vas uvjeriti, da nema hrvatskog svećenika, koji odobrava Vaše napadaje na Pravo Hrvatsko Sokolstvo.

Frano Ženko Donadini.

U šibenskom nehrvatskom listiću ima nekoliko vremena iznosi neka neznana delija po imenu Ive Sognara dopise, kojima zavarava javnost krivo i lažno pišući o meni.

Da ne bi ko mislio, da u tim dopisima ima išta istine, moram javno ustati

proti tomu, osobito protiv zadnjeg protivni meniskovanog laži od tog mizernoga fabrikanta i odkriti svakom njegovo poštenje.

U zadnjem svom dopisu i izjavi u spomenutom listiću tvrdi, da sam ja javno s otara rekao, da u Tribunju nema nijednog poštenog čovjeka ni žene ni cure a da to što bolje potkrijepi služi se potpisom devetorice. Od te devetorice neki nijesu bili u crkvi kao Ive Perkovi i Niko Jugovi, oba opć. vijećnici, te ih je potpisao bez njihova znanja kao što i Niku Jabuku, a drugi opet izjavljuju, kao Melkijor Ferara, Albertin Šantić i Melkijor Stipanićev a i drugi, da sam rekao, da ih ima dosta neduževnih, nečovječnih, u tom smislu nepoštenih.

Ergo fabrikant sve te laži jest pošteni Ive Sognara. No da zna javnost, za što taj „poštenjaković“ na me divljački napada, red mi ga je bar malo fotografati. To je jedan gnjili autonomaš (ali baš čisto ne shvaća, što bi to značilo); on mrzi Hrvate i hrvatsko ime (a zato i župnik mu je trn u oku jer Hrvat-pravaš) govoreći javno i privatno, da što su to Krovati, da ovo zemlja nije Krovatska, da su samo Krovati u Lici. I taj čovo jest opć. vijećnik i taj mudrac je dopisnik šibenskog listića. A kad se kupio novac za „Crveni Krst“ balkanskih država, stao proglašivati, nas koji smo dali, da smo Srbi, Bugari, da smo protiv kralju i razdraživati tim lažnim govorenjem svijet protiv nama. I taj hoće da bude naprednjak. Jadne li naprednosti! To je jedan smutljivac, koji je govorio za zadnjih izbora, da on deblija, kad vidi smutnju u narodu itd. Eto sad nek sudi publika s kakvim čovjekom mora župnik imati posla i da li se zaslužuje nanj obazirati i išta mu vjerovati od svega njegova pisanja.

Don Mate Berać
župnik u Tribunju.

* Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzima odgovornosti.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

Losconcz & Hatvanski paromlinovi od Borsod Mischolz i Istvanskog dioničkog društva proizvodjaju najbolje i najizdašnije vrsti

∴ BRAŠNA ∴

Najveće mlinsko poduzeće.

Dnevna produkcija 700.000 kilograma brašna.

Glavno zastupstvo i skladište kod tvrdke:

FRAN LENTIĆ Trst.

Javljam p. n. obćinstvu, da danom 10. ožujka t. g. otvaram u kući gdje. Marije Cappelli kod kazališta Mazzoleni

Modni Salon (Radionicu)

o o gospojinskih šešira o o

koji će biti obskrbljen najmodernijim gradivom i uzorcima, te će sve radnje biti izvršene brzo i tačno na podpuno zadovoljstvo cienjenih mušterija.

Podpisana je izučila tečaj modistkinje u Pragu i pohađala glasovite „Modne Salone“ u Beču, te je vješta čišćenju i bojadisanju cvieća i pera za gospojinske šešire.

Preporučam se p. n. obćinstvu, kojemu jamčim, da će svaka naručba biti izradjena polag posebnih zahtjeva.

Veleštovanjem

Marija Dundić.

OGLAS.

Častimo se javiti, da uz dosadašnje naše proizvode pravimo i specijalni škerlet za naše težačke kape i ostalo u raznim vrstama, bojama i cijinama, a uspijeva nam veoma dobro.

Cijene su mu veoma umjerene. Gg. vanjski trgovci i radionice kapā, mogu se obratiti direktno tvornici za uzorke i cijene.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA PREDIVA I TKALA I SPECIJALNOG ŠKERLETA

PAŠKO RORA i drug u ŠIBENIKU.

VELIKA ZALIHA

MUŽKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU

NAJMODERNIJEGA KROJA — — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.

☞ SUVIŠE ODIELA ZA AMERIKU. ☜

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK

Ne boji se nikakove utakmice.

Velika zaliha svakovrstnih

MREŽA OD PAMUKA

(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.

Suviše

MREŽA TALIJANSKIH (puljizkih)

BAČAVA HRASTOVIH

OD 3½ DO 4 HL.

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

74.

Pršemislova glava bila je oborena prema zemlji, među svjetinom vladala je grobna tišina...
„I taj sveži vijenac iz svetovaclavskog doba na Stohovu nek te sjeća starinskog proroštva u češkom narodu za sav tvoj život, i onda kad već bude uvenuo... uvenuo...“

Pršemislova glava još više spuštala se na grudi, a među svjetinom je još neprestano vladala tišina...
„Jesam i ostat ću, dobri starče, Dragomira, i svetica Ljudmila bit će mi uzor kroz sav život...“

Starac obujmio je rukama nevjestine noge i ljubio ih što je zahvalnije mogao...
Nevjesta danskog kralja ovila je oko ruke hrastov vijenac, kimnula je glavom starcu za znak rastanka a za tim krenula je povorka dalje, a neprestano sporije i kao oklijevajući se...

Državnoj cesti, kojom su išli, svuda se skupljali ljudi iz svih sela po okolici, svuda su otkrivali glave, svuda su klicali kneževoj kćerki „S Bogom“, i gdje su za to saznali, brali su cvijeće, gdje su mogli, i njime su skoro zasuli cestu, sa svih strana čula se zvonjava, da se tresao zrak po cijeloj češkoj državi, pred selima i gradovima stajahu načelnici, očekujući svatovsku povorku, da također zažele mladoj kneginji svu sreću iz dna svojih duša, očekivali su je i zborovi djevojaka u opravama bijelim kao snijeg i s vijenicima na glavi, i nije moglo biti ganutljivijeg prizora, nega kad su starci i starice stajali kraj ceste sklopljenih ruku i jecajući klicali za povorkom: „Budi srećna, zdrava... Bog te blagoslovio!“

I kad su se vratili u svoje stanove, svima je bilo tako tijesno, kao kad se čovjek za uvijek dijeli od najmilije duše... Neki radi magle u očima nisu ni vidjeli, kakvu je opravu imala, da li se smijala, ili su možda i njezine oči suzile...

„Srećan mora biti kralj, kojem će biti žena... Blažen mora biti narod kojem će biti kraljica... Ta o tom brzo ćemo saznati... Ako dađe Bog, dočekat ćemo takove vijesti... Samo da joj ondje bude ugodno... Odavna su već rekli, da je ondje ljeti kao kod nas u jeseni... da se sunce ondje jedva pokaže i da odmah zadje. A više puta vele, da se ne vidi po nekoliko tjedana... Bit će joj neugodno...“

„Našim nevjestama je teško, kad su od kuće otišle samo preko rijeke, kad ih odvedu samo nekoliko sati daleko... I mnogo im puta teško do smrti... Tako kvilickoj plemenitašici... Tada sam bio još mlad... O njezinoj krasoti govorilo se nekoliko milja daleko... I kad ju plemić uzeo, došlo je mnogo svijeta da je vidi... A meni se nije sviđala... Bila je, kao naslikana, a oči joj se crvenile, i lijepo lice blijedilo joj... U Kvilicima je miran, žalostan život... Samo žum šušte sa svih strana, samo vjetri duvaju po dolini, a inače je selo posve zaboravljeno...“

„A lijepa plemenitašica?“
„Ni godinu dana nije doživjela u kvilickom dvoru... Do smrti žalila je za krajem, odkuda je mogla da više milja daleko vidi po češkoj državi... Njezini rodni dvorac stoji na visini, pred kojom se plavi vrh nad vrhom, pod kojima se pozelenim livadama vije rijeka slična rastaljenom srebru... Iz dvorca, koji je bio nov njezin dom, vidjelo se samo nebo i samo nebo... I zato je bila žalosna...“

Stari seljak, koji je pripovijedao ovu pripovijest one večeri, kad je ovuda prolazila svatovska povorka vojvodine kćeri prama češkoj granici i kad je još svima bila u vrlo živom uspomeni sva krasota danskog društva, vojvodinog društva i češke gospode, koja su pratila Dragušku na putu iz domovine... nekoliko časaka ušutao je.

Medju slušateljima, koji su se skupili i iz susjednih kuća, niko ne nije usudio ni da diše...

I s visine, gdje se rodila plemenitašica, do Kvilica je neka četiri sata. Lako je posjetila kuću, kadgod je htjela... I svaki čas posjetili su je roditelji... A ipak ništa nije pomoglo... A država, u koju je otišla kći kneževa, udaljena je od nas na stotine milja... Šta više i ptica mora se na putu češće odmoriti, i dogodi se, da ne stigne do svog cilja, već prije ugine... A da Draguški ne bude teško, da se priuči novom domu, da doživi mnogo godina... znadete li, što da učinimo?... Tako je ljupko veće, na nebu je puno zvijezda, od svjetla ne može čovjek ni da gleda u njih... Pomolimo se malo!“

Svatovska povorka bila je već negdje na granici a teško je reći, koliko se usnica u Češkoj tada otvorilo najtoplijom molitvoni za kneževu kćer, i koliko je ruku bilo sklopljenih u vrućim molitvama za sve dobro mlado nevjeste!

Kamo odlazi ova kći, kamo tako prate nejestu, mora bez sumnje doći u kuću, koja će biti nova njezina kuća — mir, sreća, zadovoljstvo i blagoslov.

I iz Češke su osim Draguške Pršemislove možda samo još jednu tako sproveli u daleku tuđinu, a mnogo godina kasnije.

IV.

Kralj Valdemar je neko vrijeme svaki dan odilazio na morskou obalu, potražio je uvijek mjesto, gdje bješe najviše, nepomično zagledao se u daljinu i tako je dosta dugo ostao, ni da se maknuo nije, dok mu se oči nisu umorile i opet se ustaviu na društvu, koje također gledalo u daljinu, na široko more, ne bi li opazili bijela jadra, koja se brzinom ptice bliže obali.

„Možda im se dogodila kakva nesreća?“

Valdemarovo lice pokrilo se pri ovom pitanju najcarnijim oblakom, i mlada glava nehotice spustila mu se na grudi...

„Ta skoro uvijek je bez vjetra... Nebo je već neka dva tjedna neobično vedro...“

„Lako je ovdje na suhom...“

Valdemar govorio je tužnim glasom.

„Nemoguće je, svjetli gospodar... Tako sjajnu a ujedno vitešku pratnju dansko kraljevstvo još nikad nije poslalo preko granice... Gdje je gospodin Strage, ondje je kao da je andjeo Mihael!“

Valdemar je na to ušutao, a i iz njegove pratnje niko ništa nije progovorio, konjanici ostali su na obali posve do sumraka. Valdemar polako šetao se u luci, nebrojeno puta ustavio se i ponovno je gledao na morskou pučinu.

U kraljevski grad vraćali se tek onda, kad se već nije moglo vidjeti ništa drugo osim mračne morskou pučine i bezbrojnih zvijezda, koje se ogledale u valovima.

Valdemar nije mogao da dočeka nejestu.

Najradije sam bi pošao po nju. A nije mogao, jer još isti dan, kad je njegov brat Kunt zaklopio oči, i kad mu ih on sam zatvorio svojom rukom, i kad su još u cijeloj Danskoj zvonila zvona kralju mrtvačku pjesmu, pojavljivale se, kao da su izašle iz dna morskou dubina, strašne sablasti, kojima bi bilo najmilije, kad bi se u Danskoj raspalili građanski bojevi... Ne bi falilo takmaca za kraljevski prjesto...

(Nastavit će se).

VELIKA ZLATARIJA
Gi PLANCIC
Vis-STARIGRAD-Velaluka

ŠIBENIK.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Vije puta nagradjeno.

Kiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, raspela, jaslice itd.
Katalog uzoraka s cijenama daje se besplatno.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa
škrinjom, ne plaća naručitelj.

Hamburg Amerika Linie

Izravno njemačka vozna pruga sa brzinom i poštanskim parobrodima.

Odprema putnike na sve strane svijeta naročito na putovima

Hamburg-Newyork
Hamburg-Philadelphia
Hamburg-Argentina
Hamburg-Brazilija
Hamburg-Činaza
Hamburg-Kuba

Hamburg-Mexico
Hamburg-Afrika
Hamburg-Engleška
Hamburg-Franuska

Zabavna pomorska putovanja.
Putovanja oko svijeta, vožnje na istok, u istočnu Indiju, u južnu Ameriku, te vožnje po sredozemnom moru - Putovanje na Sjever do Dronhelma, na otok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen.
Vožnje po Nilu.
Upute se šalju i daju besplatno.

Hamburg-Amerika Linie,
odlo za putnike, Hamburg
Zastupstvo u Trstu - Hamburg-Amerika Linie
General agentura za Prizorje, Via Porporelle.

NAJVEĆA DALMAT ZLATARIJA

ANT. RADIĆ
SPLJET
(SPALATO)

Ilustrovane cijenike šalje besplatno

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano
K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se
kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku
i u svim knjižarama.

Papir i tuljevi za
cigarete
ABADIE
PARIS
Dobiva se u svim knjižarama.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA
:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-
VIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROT' GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH: PAPIRA BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

HRVATSKA TISKARA
(Dr. Krstelj i drug) :- Šibenik :- (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskаница za župske
i občinske urede.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im
veoma nizke. Pri naručbam za veću točnost, uz broj popisa valja
naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestve-
nike, diplome, cijenike, protokole, brošure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove,
te smo u mogućnosti svaku naručbu izvršiti na podpuno
zadovoljstvo. Naročito smo snabdjeveni krasnim slovima
za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira
svake vrste i količine, kao i obvoja prodajemo uz vrlo
nizke cijene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim
za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene
knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku
struku zasjecajuće.

Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao
i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.

Poljodjelska Zajmovna Blagajna

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo

u ŠIBENIKU.

Ukamaćuje novac na uložne knjižice uz

5%